

Свети Петар Други Ловћенски Тајновидац – сведочанство посвећено успомени на Митрополита Амфилохија

Свети Петар Други Ловћенски Тајновидац – Светитељ Цркве Божије
(сведочанство)

посвећено успомени на блаженопочившег Митрополита Амфилохија

Каза му, дакле, Исус: Ако не видите знаке

и чудеса, нећете да поверујете (Јн 4.48)

“Уколико неко упита случајне пролазнике на улици: шта сачињава, по њиховом мишљењу, светост, одговор који ће, по правилу, добити гласи отприлике овако: Свет је онај човек који не чини грехе, који испуњава закон Божији, који је моралан у сваком погледу; једном речју, онај који не греша. У појединим случајевима, појму светости придодаје се и елемент мистицизма, сходно чему светитељ је онај који има унутарње доживљаје комуникације са Богом, запада у екстазу и види ствари које не виде други људи. Укратко,

живи у некаквим натприродним стањима и чини натприродна дела. На тај начин, појам светости изгледа да је у мишљењу људи повезан са моралистичким и психолошким критеријумима. Што неко више врлина поседује, то је више свет. И што је неко већи харизматик и показује способности које немају обични људи (као нпр. да чита наше мисли, да нам предвиђа будућност итд.), то нас више убеђује да га сматрамо светим. Исто важи у супротном смеру: кад год приметимо неку мањкавост у карактеру или понашању нечијем (много једе, љути се итд), тада га бришемо са листе светих. Или, ако не испољи натприродне способности на један или други начин, одбојна нам је чак и сама мисао да би такав могао бити свет. (...)

Светост, за хришћанску веру, није антропоцентрична него теоцентрична, и не зависи од моралних достигнућа човека, колико год да су она значајна, него од дара и благодати Божије и од степена личног односа нашег са Личним Богом. Због овога разлога се и Богородица назива Пресвета (Υπεραγία), не толико због својих врлина него зато што се више од било кога другог сјединила лично са Светим Богом, дајући тело и крв Сину Божијем. Светост, према томе, није за Цркву индивидуални посед било кога, колико год да је неко свет у свом животу, него тема личног односа са Богом. Бог, по својој слободној вољи, освећује кога Он хоће, дотле да ово освећење не зависи ни од чега другог сем једино од слободне воље Бога и освећенога. Као што наглашава Свети Максим Исповедник, ми људи не доприносимо ништа друго сем наш слободни избор, без којег Бог не делује. А наш труд и подвиг не производе као резултат нашу светост, пошто могу да се покажу као трице и кучине без икакве вредности.” (Митрополит Пергамски Јован (Зизијулас), Обожење светих као икона Царства Божијег, предавање у организацији издавачке куће Акритас, 2. дец. 1998., час. Видослов, бр.20, 2000, 17-28. – www.verujem.org)

Будући да ми намера није да се на овом месту бавим доказивањем тога да је Свети Ловћенски Тајновидац Светитељ Цркве Божије, навела сам ове редове као једану теолошку чињеницу која је мало позната, да тако кажем, широј читалачкој публици, где најчешће доминирају извесне предрасуде када је у питању схватање светости одређених личности Цркве, као што је речено у наведеном тексту.

Овде бисмо могли додати да основни богословски и духовни критеријум на основу којег Црква просуђује и расуђује о прибројавању некога лику светих, дакле, није научно-историјске, биографске, биолошке или јуридикске природе, то јест, није од овога света. Познато је да је расуђивање врлина разликовања духова, која је утемељена на натприродним откривењима Бога Духа Светога

која Он дарује Светој Цркви. Натприродно откривење Духа Светога у овај свет уноси перспективу будућег века, есхатона, то јест будућег стања Тела Христовог – заједнице светих, које то исто Тело непрекидно опитује у Светој Евхаристији. Из овакве перспективе и потиче расуђивање Цркве које је богонадахнуто будућношћу. Такво расуђујуће процењивање садашњих и прошлих догађаја из нечијег живота на основу будућности јесте важно оружје у рукама Цркве, када се она суочава и са таквим проблемима као што је званично прибројавање некога лику светих. Пресудна за наше разумевање врлине расуђивања јесте премиса да су сва бића обдарена једним “телосом” – циљем или задатком – и док се “телос” не оствари, не можемо говорити о коначној “истини” ни једнога бића. Чак и када је аскетски живот у питању. Иако је широка лепеза појмова који описују аскетски живот, Оци Цркве и њих стављају у перспективу будућности. Тако, у оквиру и ове теме, христологија васкрсења рашава загонетку живота. То решење, међутим, није очигледно ни предсказиво, него Духом Светим долази као натприродно, изненађујуће откривење из будућности, које је натприродни дар. Без овог натприродног откривења, расуђивање би било засновано на обичној људској домишљатости.

Да не говоримо о каквој је тек домишљатости реч у случају оних који већ одавно пишу разноразне текстове “против канонизације Његоша”, по порталима нејасног и сумњивог назначења а на којима је по правилу клеветан и наш Блаженопочивши Митрополит Амфилохије, Блаженог спомена Владика Атанасије и многе друге истините слуге Божије, дужне сваког поштовања и свештеног спомињања. Пажљивом читаоцу није тешко да уочи да су неукост и острашћеност две главне одлике тих писанија која су, на жалост, у верни народ унели смућење не малих размера. Када се њихова метафизичка неписменост споји са острашћеном жељом за “уклањањем” неистомишљеника, имамо као резултат збуњеност и велико смућење. Они вероватно мисле у себи да је само њихова ограничена, исувише ограничена прспектива исправна и да она треба да доминира стварношћу. При том, олако превиђају и упорно скрајњују једну за њих поражавајућу чињеницу а то је да је Бог Дух Свети Истина и да је Света Црква стуб и тврђава Истине. Једино што нам, читајући те и такве текстове, на моменте није било јасно да ли они пишу против канинизације Петра Другог Ловћенског Тајновидца или против личности Блаженопочившег Митрополита Амфилохија? У тим текстовима можемо прочитати чак и такве дрске и надасве богохулне тврдње као што је тврдња да је предање о Светом Петру Другом, које Митрополит Амфилохије износи у свом Житију Петра Другог Ловћенског Тајновидца – непостојеће! Но, за њих је Митрополит Амфилохије тачно рекао да они, тиме што говоре и пишу, говоре заправо о самима себи, јер собом мере и “расуђују” о другима.

Вођени сопственим умовањем и “расуђивањем”, клевећући Свету Цркву Божију и њене Епископе, ови “мудраци” су већ дошли до стања до којег су сами себе логично довели и које их је навело чак и да јавно прекину општење са својим епископом, што бестидно рекламирају, ваљда, као врлину на коју треба да се угледамо. Што се тиче тог стања, сетимо се овде истинитих речи Светога Игњатија Богоносца из древних времена раног хришћанства који нам сведочи да: они који нису са Епископом ти су са ђаволом.

Хришћанска духовност има у свом средишту оваплоћеног Бога као “Сина Човечијег”, Који у Духу Светом уноси у историју истину о човеку. Духован човек је онај који је вођен Духом Светим, Који у његово постојање уноси будуће стање, есхатон. Дух Свети то чини преносећи човека у стање у коме његовим постојањем диктира духовни закон Божанске љубави, јер, у крајњој линији, есхатон је љубав која чини да себе жртвујем ради другог.

Да је Блаженопочивши Митрополит Амфилохије био духован човек у пуном смислу те речи, о томе не треба много говорити. Као ни о томе да је он, кога су многи за живота звали светим, духом својим живео много више у будућем веку Царства Божијег, него у садашњем. Није онда никакво чудо што се управо њему, по Божијем Промислу и откривењу, Свети Петар Други, Ловћенски Тајновидац открио као Светитељ Цркве Божије.

Према његовом сведочењу, било је то постепено а делимично и кроз његово песничко дело. У акатисту спеваном у част Светитеља Петра Другог, Ловћенског Тајновидца стоји да је он у свом песничком делу постигао оно што је то дело учинило јединственим у свету песничке уметности: он је у својој уметничкој творевини умео да “скрије свој подвиг”, односно да кроз своје дело, на песнички начин, пројави извесне духовне димензије своје светости које нису тако лако уочљиве обичном читаоцу, а да не говоримо о читаоцу који уопште није православно верујући, нити црквен, нити има и приближно онолико духовног опита колико има један светитељ Цркве Божије.

Тако, рецимо, сами наслов спева Луча микорокозма открива нам главног јунака овог Његошевог дела који је уједно и мотив који је поетско језгро његовог песништва, а који је у основи поетске формулације Његовшеве визије света. О тумачењу овог мотива већ смо писали у чланку о искри Његошевој у светлости Правосланог Предања (Син Свјетлости, Његош, заточеник искре бесамртне, “Светигора”, бр. 241). Како у том чланку пише, овај мотив открива управо један аутентично православан симболичко-реалистички поглед на свет и, истовремено, један православно-подвижнички опит највишег духовног домета и Божанског дара. Таквих примера у Његошевом песничком делу има

много. И док поменути противници канонизације Светог Петра Ловћенског тврде, на основу ко зна чега, како Његош своју веру и свој ум није “преобразио о оностранио” (!) (да није тужно, било би комично) читава Његошева Луча је управо сведочанство једног, благодаћу Божијом, преображеног ума и целокупног песничког бића које, на уметнички начин, сведочи своју веру и опит Васкрслога Господа Христа! Према томе, да би се једно такво дело протумачило и разумело, потребан је лични опит и велико знање. Као и милост Божија, наравно. Блаженопочивши Митрополиз Амфилохије је, могли бисмо рећи, за сада једини који је потпуно у духу овог православног метода тумачења књижевно-уметничког дела православне духовности, разумео и протумачио све духовне аспекте Његошевог песничког дела, које је дело једног Божијег угодника и, у српском роду, највећег посмртног мученика који, додуше, није имао теолошко академско образовање, али га то није спречило да оствари свој лични, аутентични однос са Творцем, Који га је учинио Светитељем Цркве Божије. Да, учинио је Бог Светог Петра Ловћенског јединственим и непоновљивим Светитељем Цркве Своје и Тајновидцем Божијих Откривења и Тајни Божијих и, будући да је Бог Који у Својој Цркви светитеље Своје открива коме хоће и на начин на који Он хоће, у овом случају је чекао некога коме ће открити Славу Петра Другог као Светог Тајновидца Ловћенског. Чекао је достојног.

Сведочанство

Тебје јако Бога из гроба воскресше Христа,

не очима, но сердечнију љубовију вјеровавше, пјесними величајем.”

канон на Томину недељу, Песма 9, ст.3)

Морам да признам да идеју за писање акатиста Лоћенском Тајновидцу није имао Блаженопочивши Митрополит већ ја. Не знам како, али учинило ми се да ћу лакше саставити акатист него чланак на тему који ми је Митрополит био задао, везану за Његошево књижевно дело. Међутим, при самом покушају да учиним корак у том правцу, схватила сам да нисам ни близу могућности да тако нешто саставим. Тако сам се, брже-боље, вратила чланку који је ускоро био написан, сматрајући тиме да сам свој послух одужила и да ће прича о акатисту једноставно пасти у заборав. Међутим, након читавих годину дана, у току једне исповести, Митрополит ме изненада упита шта је са Акатистом Ловћенском Тајновидцу? Била сам у благом шоку. “Ајде, благо мени, да напишеш сада тај акатист”, рече ми тада Митрополит са неприметним, благим осмехом који се осећао у његовом гласу. Након што сам једва успела

да промуцам само то да тај подвиг мене превазилази, понављајући ту констатацију више пута, Митрополит се гласно насмејао, рекавши повишеним тоном: “Па, наравно да те певазилази! Шта си мислила, да си достојна?” “Добро, Владико, нека је благословено”, рекох поражено, и онда се сетих да га упитам нешто што ме је од раније мучило а са чим бих тешко могла да се молитвено обраћам Светом Тајновидцу без остатка: “Али, опростите Владико, само ипак, знате, морам да питам: све – све и некако могу да разумем али, опростите, да је духом служио свештену Литургију у сабору свесветија ...?” Владика се истог трена уозбиљи, спусти мало главу и озбиљним тоном, смркнуто а лагано, наглашавајући сваку реч, рече не гледајући ме: “Служио је Литургију у сабору свесветија”. Само то. А то је било дословно као да сам га, као неки непросвећени катихумен, незнавено упитала: “Све- све и могу да разумем, али, молим Вас, опростите, да је Христос васкрсао из мртвих?!?”, на шта вам он не би одговорио речима, већ би вас тренутно обасјао светлошћу Христовог Васкрсења и вама би и без речи било јасно и знали бисте да је Христос уистину васкрсао из мртвих, као што вам је он то апостолски и посведочио, предавши (по)знање те темељне истине наше вере вашем срцу. Тако сам ја у том тренутку, по Промислу Божијем, била обасјана оном светлошћу, како је Митрополит назива, Светоњегошевског Предања. Блаженопочивши Митрополит ми је тада подарио један мали атом, искру тог Предања, таман колико је било довољно да се смерно и молитвено поклањам Његошевом Светитељском лику кроз читав свој живот. Била сам обузета неизмерном радошћу, истом радошћу коју бих сваки пут осетила кад год би ми поверио неко ново послушање везано за Тајновидца Ловћенског.

Међутим, та велика радост била је присутна све док нисам почела да пишем акатист. Околности у којима сам се налазила, и спољашње и унутрашње, биле су такве да ми писање чинило као “немогућа мисија”. У стању великог физичког бола (хронични проблем са кичмом), као и душевног, који су били присутни дуже време, мој ум је био више помрачен него спреман за озбиљније духовне подвиге. У таквом стању била сам способна само да осмислим основни план и грубу композицију текста и то је било све. Учинивши то једне вечери, одложила сам оловку и папир поред столице на којој сам седела, угасила светло и, са осећајем потпуне немоћи пред послушањем које ми је поверено, узела сам бројаницу у руку и, по обичају, почела да пребирам по зрнима... И тада се догодило чудо. Додуше, ја тога нисам била толико ни свесна у тренутку кад се догађало, као ни све време за које је трајало. Након само пар тренутака проведених у мраку, одејдном сам осетила и схватила шта треба да пише у првом кондаку. Чим сам то записала, обузела ме је таква радост да ми се чинило да ћу почети наглас да певам или

слично. Потом, наредних дана, без икаквог правила које се односи на време и место, мени би долазиле мисли и схватања садржаја текста и ја бих морала, на тренутак, да напуштам редовно послушање или службу да бих то успела да запишем, а све у атмосфери унутрашње радости и некаквог полета и одушевљења због тога што се дешава. Последње делове акатиста писала сам бдијући једне ноћи након које сам се, сутрадан, једва некако “спустила на земљу” а да то нико не примети. И оно што је такође било чудесно, оно моје стање спочетка рада се потпуно изменило. Нестали су физички бол и патња коју је заменила радост. Била је то радост васкрсења, и ја сам се осећала исцељено и, уистину, васкрсло – ум, срце, душа били су сабрани у једно у Господу Христу. Покушала сам да испричам то Митрополиту, али нисам умела баш најбоље да се снађем у објашњавању тога што се догодило. Рекла сам само то да, иако сам и пре овога писала, тако нешто никад нисам доживела. То је истина. Тек после неког времена, читајући неку од књига познатог оца Цркве, архомандрита Рафаила Карелина, на једном месту наишла сам на мени потпуно нов израз, који ми је и открио о чему је, највероватније, реч у случају овог необичног и несвакидашњег искуства. Говорећи, наиме, о инсирацији и надахнућу у иконопису, аримандрит Рафаило је употребио термин: “мистички аутор”, упућујући на извор надахнућа приликом иконописања а који је упараво сам светитељ који се слика, схавћен као мистички аутор сопствене иконе. Слично је и приликом писања свештених списа, као што читамо и у житију Светог Златоуста, када је послушник његов видео Апостола Павла како говори на ухо Светом Златоусту тумачење сопствених посланица.

Од тада па до данас, непрекидно се осведочавам колико је, својим светим молитвама као и чудима, Свети Ловћенски Тајновидац присутан како у мом животу тако и у животу Свете Цркве, и чини ми се да бих о томе могла да напишем читаву једну књигу. Особито бих поменула чудесна искуства приликом молитвеног поклоњења његовим светим моштима на Ловћену, где сам била неколико пута. Упркос томе што свештенство и монаштво Митрополије није имало благослов Блаженопочившег Митрополита да посећује Његошев гроб све док се не обнови порушена ловћенска капела, мени је за то Митрополит “прогледао кроз прсте”, знајући добри Ћедо да је то заиста било јаче од мене. Међутим, на овом месту, због ограничености простора испричаћу само још једно његово чудо, јер је карактеристично. Опет је у питању писање, и то службе нашем новопроявљеном Мученику Боривоју Ћелијепиперском. Сећам се да смо имали јако мало времена да се припреми књига са акатистом и житијем Светог Боривоја да би сестре Ћелије Пиперске могле да објаве књигу на сами празник Мученика, како је Блаженопочивши

Митрополит благословио. Због тога, имајући у виду да је преостало јако мало времена, Митрополит ми је благословио да напишем акатист док службу није ни помињао. Како сам ипак стигла да на време саставим акатист, спонтано сам кренула да пишем и службу али без икакве помисли да макар покушам да стигнем да и службу напишем за празник, јер времена за то нисам имала уопште. Тога дана, када сам почела са писањем, било ми је ујутро толико лоше да сам морала за време јутарње службе да останем у кревету. Тада сам необавезно почела да пишем и опет се догодило чудо! Од момента када сам узела папир и оловку, упркос лошем здравственом стању, нисам престајала да пишем све до неких три сата по поноћи. Нисам знала шта ме је обузело, али сам осећала да не треба да престајем са радом ка коме ме је привлачила некаква неоодољива сила. Када сам саставила службу, већ сасвим малаксала, стропоштала сам се у кревет. До празника Свештеномученика Ћелијепиперског било је два дана и сутрашњи дан био је последњи када сам још увек могла да пошаљем текст, колико толико, на време. Пробудивши се, и видевши који је датум, било ми је све јасно: био је 19. мај – Празник уношења иконе Светог Лоћенског Тајновидца у Цркву! Ја сам на то била потпуно заборавила. Била сам радосна као ретко кад, јер сам схватила ко ме је тако очигледно надахњивао у току писања службе. Одмах сам сестрама проследила службу и оне су у току празничног бденија појале ту службу коју је, стигавши пре бденија у манастир, Блаженопочивши Митрополит Амфилохије, прегледао и урадио потребну лектуру текста. Испричала сам му о поменутом искуству сада већ дефинитивно сигурна да Светог Тајновидца Ловћенског можемо прогласити и Поборником црквеног песништва.

Ипак, још једно чудо које је, у овом тренутку, за нас можда и најважније. Наиме, колико се сећам, божанствене литије за одбрану светиња у Црној Гори покренуо је и надахнуо управо сам Свети Петра Други, Ловћенски Тајновидац. Зар није капела на Превлаци, Суза Његошева, била прва брутално нападнута светиња од стране тадашњег несрећног режима? Зар није тадашње спонтано окупљање народа, који је даноноћно бранио и чувао ту Његошеву светињу од рушења, прва одбрана светиња од стране Божијег народа у Црној Гори? Лично мислим да је тај величанствени дух одбране светиња у свом народу први покренуо сами Ловћенски Тајновидац и да је случај одбране Његошове капеле на Превлаци, који је својим небеским благословом надахнуо Свети Тајновидац Ловћенски, био снажан авангардни покрет потоњих литија које су се збиле по целој Црној Гори. Но, то можда неки и неће тако схватити. Као што неки неће схватити ни да је Ловћенски Тајновидац Светитељ Цркве Божије. Али, нека свако верује како може. А они које Његош надахне, могу много.

Међу њима је и Блаженопочивши Митрополит Амфилохије који је био надахнут и одушевљен тим лучезарним, благодатним Предањем које је назвао Светоњегошевским Предањем, јер му, по његовим речима, његова савест није дозвољавала да ствари не назове правим именом. Он, бескрајно много више и јасније него што можемо да замислимо, знао је и ко и како га надахњује и крепи у вршењу дела Божијег, које је наш Блаженопочивши Митрополит беспрекорно делао Господу током читавог свог живота. Да се наш Митрополит бавио оним што је земаљско а не оним што је Божије, не би га Тајновидац Ловћенски, тај духовни горостас међу небеским силама, надахњивао ни откривао тајне свога дела и своје светитељске личности, јединствене у свој Православној Васељени. Његош је чекао да се појави достојан. Чекао је управо Митрополита Амфилохија коме ће протумачити своје песничко дело и открити своју светитељску личност. Чекао је Његош Мојсија који ће бити кадар да поведе његов напаћени народ кроз сурову пустињу у земљу обећану, земљу слободе, у земљу Светог Светоњегошевског Предања. И само истинска чеда Блаженопочившег Митрополита Амфилохија, коју је читавог свог живота очински рађао и верно предавао у наручје Христово, кренуће за њим са вером и љубављу, као некада древни Израил за Мојсејем у пустињу, где ће бити храњени небеском маном и напајани са извора Живота Вечнога, идући уском и трновитом али сигурном стазом ка Царству Небеском. Дубоко верујем да је Божији народ ове, мученичком крвљу натопљене земље, одавно и храбро кренуо за својим Мојсејем у земљу обећену, гледајући у своју најјаснију вертикалу: гледајући у Ловћен и на њему

Цркву Светог Петра Цетињског Чудотворца и у њој, васкршњом Славом Христовом, обасјане мошти Светог Петра Другог Ловћенског Тајновидца, да их и даље својим небеским молитвама и преславним заступништвом и божанском пространства Божија, да у својој слави, Пресвету Тројицу- Бога

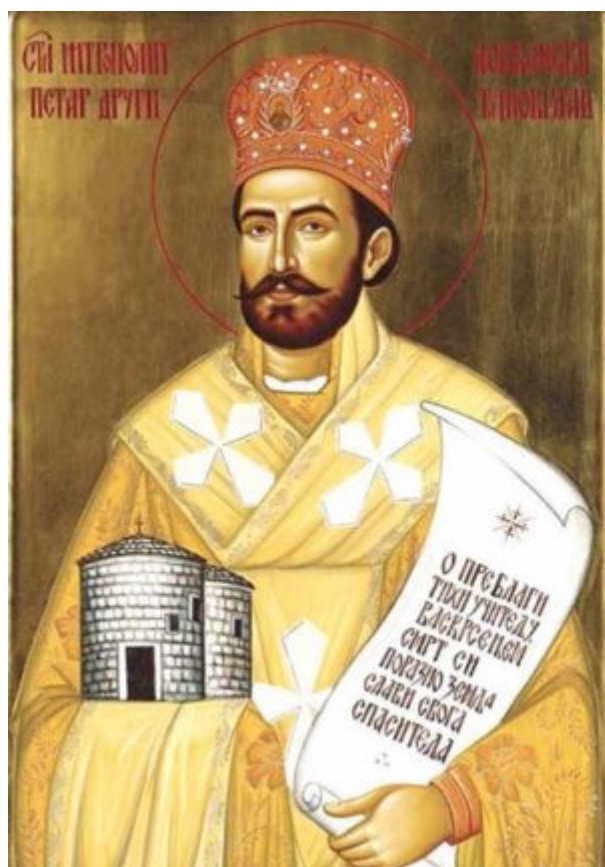

Свечанним литургијским уношењем иконе митрополита Петра II Петровића Његоша у Цетињски манастир 19. маја 2013. године, овај дан је на нивоу Митрополије црногорско-приморске установљен као датум његовог изражавања као Светишћелја Цркве Божије. Овом свечаном чину присуствовали су и појомци свейородне лозе: Ђорђевић и кнез Иван Петровић Његош

Митрополија Црногорско-приморска

✠✠✠

Тропар
Светом Петру Другом,
Ловњенском Тајновцу
(глас 4)

Богоизабран Петром Светим стрицем
од ране младости служио си Господу
и страдалноме своме Роду,
вођен искром огња бесмртнога
извео си из благе земље
клицу небесног живота,
постео глас вапијућег у пустињи.
Славећи Онога који Ти показа своју вјечну свијетлост
топио си се у хмине божаствене радости,
оплакивао биједу судбу људску.
С надежом си приступио Престолу Вишњег,
Петре нови, Ловњенски тајноваче,
смирено си се одазвао на позив Христа Човјекољупца,
да Га у бесмртне хорове вјечно славиш.

✠✠✠

[mitropolija](#)